

STENOGRAFSKE BELEŠKE
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 1

BEOGRAD 1932 GODINE

KNJIGA 4

XXIX REDOVNI SASTANAK
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 18 MARTA 1932 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

POTPRETSEDNİK

D-r AVDO HASANBEGOVIĆ

SEKRETAR

ANTE KOVAČ

Prisutni svi G.G. Ministri, sem G. Ministra inostranih poslova i G. Ministra vojske i mornarice.

Početak u 11,30 časova.

S A D R Ž A J :

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje zapisnika prethodnog sastanka.

2 — Saopštenje interpelacije Dr. Nikole Nikića i drugova na Ministra trgovine i industrije o obećanju države za otkup pšenice od naroda; interpelacije Dr. Đure Šurmina na Ministra trgovine i industrije o postupku Dravske Banske uprave sa pšenicom poslatom za ishranu pasivnih krajeva.

3 — Otsustva narodnih poslanika:

4 — Izveštaj Glavne kontrole o stavljanju vize sa rezervom.

5 — Molbe i žalbe iz naroda.

6 — Razna akta.

7 — Izveštaj Verifikacionog odbora o dolasku Otmara Reselije za narodnog poslanika na mesto Dr. Gedeona Dunderskog.

Dnevni red: 1 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o prometu pšenice u zemlji.

Govornici: Mihajlo Krstić, Tripko Ninković i Nikola Stajković.

Potpredsednik Dr. Avdo Hasanbegović: Otvaram XXIX redovni sastanak Narodne skupštine. Izvolite čuti zapisnik prošlog sastanka.

Sekretar Ante Kovač čita zapisnik XXVIII redovnog sastanka.

Potpredsednik Dr. Avdo Hasanbegović: Ima li ko šta da primeti na ovaj zapisnik? (Nema). Primedaba nema, zapisnik je primljen. Izvolite čuti interpelacije.

Sekretar Ante Kovač saopštava interpelaciju narodnih poslanika dr. Nikole Nikića i drugova na G. Ministra trgovine i industrije o obećanju države za otkup pšenice od naroda, i interpelaciju narodnog poslanika g. Dr. Đure Šurmina na G. Ministra trgovine i industrije o postupku Dravske banske uprave sa pšenicom poslatom za ishranu pasivnih krajeva.

Potpredsednik Dr. Avdo Hasanbegović: Ove su interpelacije dostavljene nadležnoj Gospodi Ministri na. Izvolite čuti molbe za otsustva gospode narodnih poslanika.

Sekretar Ante Kovač saopštava: Narodni poslanik Milan Mravlje moli za 6 dana otsustva zbog bolesti i narodni poslanik g. Isa Bogdanović, za 10 dana otsustva zbog hitnih privatnih poslova.

Potpredsednik Dr. Avdo Hasanbegović: Odobrava li Narodna skupština ova otsustva? (Odobrava). Objavljujem da su tražena otsustva odobrena. Izvolite čuti izveštaj Glavne kontrole.

Sekretar Ante Kovač saopštava: Glavna kontrola izveštava Narodnu skupštinu, da je stavila vizu sa rezervom: na kredit G. Ministra finansija po rešenju Br. 16156 od 22 februara 1932 god. u sumi od dinara 300 hiljada na teret tekućeg računa Univerziteta u Beogradu za troškove Studentskog doma. Dalje na kredit G. Ministra finansija po rešenju Ministarskog saveta Br. 19993 od 11 marta 1932 god. u sumi od 2 miliona dinara po partiji 748 budeta Ministarstva poljoprivrede za 1932-33 godinu.

Potpredsjednik Dr. Avdo Hasanbegović: Ovi izvještaji Glavne kontrole uputiće se Finansijskom odboru. Izvolite čuti molbe i žalbe.

Sekretar Ante Kovač saopštava ove molbe i žalbe: Svetolik M. Ristić, penzioner iz Niša, žali se na rad Niškog prvostepenog suda; Anka ud. Žerovnik, moli za pomoć; Aisa Kulusić, žali se na rešenje Invalidskog suda u Valjevu zbog ukidanja invalide; Seljani iz Apatina, mole za odobrenje držanja oružja; Radomir Ivković, iz Rudnika, u ime seljana sela Rudnika moli za odobrenje za popašu stoke na planini Rudniku; Tomo Igre, moli za priznanje godina provedenih na nacionalnom radu; Franc Istenič, moli za dejstvo da bude unapređen u višu grupu; Vučić V. Barać, iz Bitolja, žali se na postupke šefa Otkosa Finansijske kontrole u Bitolju; Konstantin Kostić, posednik iz Dervente žali se na rešenje Banske uprave Vrbanske banovine u pitanju isplate beglučke zemlje; Ilija Pilipović, žali se na postupke Jovana Vojnovića, učitelja u selu Veliki Cvijetnić; Vuča V. Nikolić, žali se zbog oduzimanja invalidske potpore.

Potpredsjednik Dr. Avdo Hasanbegović: Sve proči-

tane molbe i žalbe uputiće se Odboru za molbe i žalbe. Izvolite čuti razna akta.

Sekretar Ante Kovač saopštava: Opštinsko upraviteljstvo u Makarskoj podnosi svoju pretstavku o neukidanju učiteljske škole u Šibeniku; seljani iz Lopatnja podnose svoju pretstavku o zaposlenju na radovima pri izradi državnih drumova; zadrugari Nabavljačke zemljoradničke zadruge u Goljoj Glavi podnose svoju pretstavku o razduženju seljaka; Opštinsko upraviteljstvo Split podnosi svoju pretstavku o neukidanju učiteljske škole u Šibeniku; Opštinski odbor opštine Korenica podnosi svoju pretstavku o hitnoj pomoći u hrani.

Potpredsjednik Dr. Avdo Hasanbegović: Sva ova akta uputiće se nadležnim Gospodi Ministrima. Izvolite čuti jedan odborski izvještaj.

Sekretar Ante Kovač saopštava, da Verifikacioni odbor podnosi na rešenje svoj ponovan izvještaj o dolasku g. Otmara Reselija, trgovca iz bačke Palanke, za narodnog poslanika na mesto g. Dr. Gedeona Dunderskog, koji je podneo ostavku na svoj poslanički mandat. Izveštaj glasi:

NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
VERIFIKACIONI ODBOR
Br. 162

17 marta, 1932 u Beogradu

Narodnoj skupštini,

U vezi odluke Narodne skupštine, donete na XII redovnom sastanku, održanom 24 februara 1932. godine, kojom je izvještaj Verifikacionog odbora br. 151 od 17 februara 1932. godine o dolasku g. Otmara Reselija, trgovca iz Bačke Palanke, za narodnog poslanika na mesto g. Dr. Gedeona Dunderskog, koji je podneo ostavku ma nandat narodnog poslanika, vraćen natrag Odboru, te da Odbor ispita ispunjava li g. Otmara Reseli uslove iz čl. 57 Ustava i § 11 Zakona o izboru narodnih poslanika ba Narodnu skupštinu.

Verifikacioni odbor pozvao je u svojoj sednici od 17 ovog meseca g. Otmara Reselija i uverio se, da g. Reseli ispunjava u svemu uslove čl. 57 Ustava i § 11 Zakona o izboru narodnih poslanika, t.j. da govori, čita i piše službenim jezikom.

Na osnovu izloženog i § 66 zakona o izboru narodnih poslanika, Verifikacionom odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini, da izvoli oglasiti i pozvati za narodnog poslanika g. Otmara Reselija, trgovca iz bačke Palanke.

Predsednik
Verifikacionog odbora,
Dr. Lavoslav Haužek, s. r.

Članovi:

Dr. Ješa Vidić, s. r., Stjepan Maksimović, s. r., Dr. Bogdan Vidović, s. r., Dr. Nikola Nikić, s. r., Vjekoslav Špindler, s. r., Milan Mravlje, s. r., Vitomir Vidaković, s. r., Dr. Svetislav Mihajlović, s. r., Vojko Kurtović, s. r., Čedomir Saharić, s. r. i Petar Ivanišević, s. r.

Potpredsjednik Dr. Avdo Hasanbegović: Prelazimo na dnevni red. Na dnevnom je redu pretres Odbora o predlogu Zakona o prometu pšenice u zemlji. (*Mihajlo Krstić:* Gospodine predsedniče molim za reč, imam jedno pitanje). Izvolite, imate reč.

Mihajlo Krstić: Danas se raspravlja i na dnevnom je redu pitanje zakona o pšenici. Kako je to pitanje od kapitalne važnosti i kako od toga pitanja zavisi raspoloženje same Skupštine, a po tome pitanju hitnost je izglasana, ja molim G. Ministra da od hitnosti odustane da li se dala prilika svima narodnim poslanicima da iznesu svoja mišljenja i učestvuju u diskusiji po ovom pitanju. (Aplauz i uzvici: Tako je).

Potpredsjednik Dr. Avdo Hasanbegović: Ima reč G. Ministar trgovine i industrije.

Ministar trgovine i industrije Dr. Albert Kramer: Gospodo narodni poslanici, ja nemam ništa protiv toga da se po tome pitanju povedu još razgovori među poslanicima i da se to pitanje ne rešava baš na prečac danas, ali žalim, od svoga zahteva o hitnosti ne mogu da odustanem.

Potpredsjednik Dr. Avdo Hasanbegović: Izvolite čuti izvještaj. Molim g. izvestioca da pročita.

Izvestilac većine Tripko Ninković čita izvještaj odborske većine koji zajedno sa zakonskim predlogom glasi:

Gospodine pretsedniče,

Odbor za proučavanje Zakonskog predloga o prometu pšenice u zemlji, svestrano je proučio Zakonski predlog na svojim sednicama i ima čast dostaviti vam u prilogu svoj izveštaj o pomenutom Zakonskom predlogu s molbom na dalji postupak u smislu § 21 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini.

Uporedo s tim čast mi je dostaviti vam u prilogu u smislu § 21 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj

skupštini i odvojeno mišljenje članova Odbora g.g. Dr. Milana Metikoša i Nikole Stajkovića u pogledu Zakonskog predloga.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o mome osobitom poštovanju.

16 marta 1932 godine
Beograd.

Pretsednik Odbora,
Dr. Milenko Marković, s. r.

Narodnoj skupštini

Kraljevine Jugoslavije

Beograd

I odluka Privrednog odbora Poslaničkog kluba od 17 decembra 1931 godine i proračunska rasprava, pokazala je jasnu želju narodnih poslanika, da se Zakon od 4 jula 1931 i 4 septembra 1931 godine, dakle i trgovina žitom, saobrazi današnjim potrebama privrednog narodnog života.

Toj opštoj želji našoj i našeg naroda, odazvala se Kraljevska vlada svojim Zakonskim predlogom o prometu pšenice u zemlji, tražeći za njega od Narodne skupštine i priznanje njegove hitnosti, prema Zakonu o poslovnom redu.

Priznavši hitnost pomenutom predlogu, Narodna skupština poverila je proučavanje njegovo naročitom Odboru, koji je težinu, značaj i prešnost stvari utvrdio u nekoliko svojih sednica i raspravio povereni mu posao u načelu i pojedinostima, usvojivši predloženi Zakon.

Stojeći na gledištu, koje je više puta snažno bilo naglašeno u Narodnoj skupštini, Odbor je uveren, da Narodnoj skupštini podneseni Zakonski predlog sadrži u sebi ukidanje dosadašnjeg načina žitne trgovine, u spremajućim podjednako ravan put do prelaza ka slobodnoj trgovini u idućoj ekonomskoj godini.

Dosledno tome Odbor gleda u podnesenom Zakonskom predlogu

NAČELA:

I Slobodne trgovine u granicama Kraljevine Jugoslavije.

II Produženje prava države u pitanju izvoza i uvoza žita i njegovog kupovanja po Privilegovanom izvoznom društvu, za račun države uz obaveze, da Privilegovano izvozno društvo d.d. uz jemstvo države po ceni od 160— dinara za 100 kgr.:

1) Isplati do sada preuzeto žito u što kraćem roku;
2) Preuzme do sada prijavljene količine žita u koliko u istini postoje, i to samo ono žito, koje potiče iz godine 1931, i isplati najdalje do 31 decembra 1932 godine.

3) Da kupi i preuzme od ostalih količina samo one, koje joj, i ako joj za izvoz budu potrebne;

4) Da sretstva za isplatu žita kao i razlike od utvrdene, prema svetskoj ceni, nabavlja putem ubiranja „paušala“ od mlinova u visini predviđenoj u § 3 ovog Zakona, a na način, koji će se predvideti u Pravilniku.

III U toku rasprave utvrdio je Odbor, da bi prilikom ulaza u obnovljeni i predviđeni posao, određen ovim Zakonom, dakle pre 1 aprila 1932 godine, bilo korisno da se u Privilegovanom izvoznom društvu

uklone svi opaženi nedostaci u njegovom dosadašnjem poslovanju i prema potrebi izvrši i novo ustrojstvo ovog društva; da se bez prigovora u budućnosti osposobi za nastavak poslovanja, to mu ga poverava i od sad predloženi Zakon.

IV U cilju da se utvrdi, da li prijavljene količine žita stvarno postoje, odlučio je Odbor sa privolom Gospodina Ministra trgovine i industrije, da po svojim članovima na licu mesta o tome steče uverenje i podnese svoj izveštaj na nadležno mesto.

Odbor je uveren, da je u predloženoj zakonskoj osnovi do mogućnosti sadržano srednje, pravedno rešenje žitnog pitanja, po sve naše krajeve i sve staleže, sa naročitom težnjom, da naš potrošač dođe do što jeftinijeg leba a u isto vreme, naš zemljoradnik do što povoljnije cene svoga žitnog proizvoda; za to Odbor moli Narodnu skupštinu, da podneseni joj Zakonski predlog u načelu i pojedinostima usvoji, sa ovim izmenama i dopunama:

U naslovu brišu se reči: „u zemlji“.

Kod § 1 u početku reč: „Promet“ zamenjuje se rečju: „Trgovina“, a reči: „unutar granica“ izbacuju se. U istom redu reči: „Kraljevine Jugoslavije“ treba da glase: „u Kraljevini Jugoslaviji“. U drugom stavu iza reči: „Jugoslavije“ umeću se reči: „do prvoga jula 1932 godine“, a iza reči: „pšenicu“ dodaje se rečenica: „iz žetve 1931“, a na kraju § dodaju se reči: „po ceni od 160.— dinara“.

Kod § 2 u početku prvog reda dodaje se reč: „Tako“, u trećem redu iza reči: „izdati“ zamenjuje se reč: „obveznice“ sa rečju „bonove“, a u četvrtom redu iza reči: „rokom“ dodaje se rečenica: „uz državnu garanciju“. Isto tako u petom redu iza reči: „ove“ zamenjuje se reč „obveznice“ sa rečju „bonove“.

Kod § 3 na kraju, rečenice: „Ministar trgovine i industrije propisaće, koji se mlinovi smatraju za seljačke mlinove (vodenice)“ zamenjuje se rečenicom „kao seljački mlinovi smatraju se oni mlinovi, bez razlike na pogonsku snagu i kapacitet, koji nemaju uređaja za čišćenje, sortiranje i sejanje brašna“.

Kod § 4 u početku reči: „visinu“ zamenjuje se reč: „skalū“.

Kod § 5 iza reči: „mlinovi“ umeće se rečenica „sem seljačkih označenih u § 3 ovog Zakona“. U trećem šedu iza reči: „dana“ umeću se reči: „računajući od dana“.

Kod § 6 u prvom redu iza reči: „stavi“ dodaje se rečenica, koja glasi: „kod Poštanske štedionice na raspoloženje potrebni obrtni kapital Ministru trgovine i

industrije pod uslovima, koje će propisati Ministarski savet“.

§ 7 menja se i glasi: „Vlasnici (zakupci) mlinova, koji se ogreše o propise ovoga Zakona, koji podnesu lažne prijave u pogledu kapaciteta svoga uređaja, odnosno koji vrše trgovinu i meljavu žitarica bez prethodne prijave, kazniće se zaplenjenjem svih zaliha i novčanom kaznom od 10—100.000.— dinara, obustavom rada i zatvorom od 3 meseca do godine dana.

Ako vlasnik (zakupac) mlina sam ne upravlja mlinom, kazniće se zatvorom lice, koje je postavljeno da upravlja mlinom, ali u ovom slučaju ostale kazne se izriču protivu vlasnika (zakupca) mlina.

Ove kazne izriču mesni nadležni redovni sudovi prvog stepena (Sreski sudovi, a gde ovih nema prvostepeni, odnosno Okružni sudovi) po hitnom postupku, koji ne sme trajati duže od 14 dana. Pri tome će se sudovi držati propisa krivičnog sudskog postupka, koji za njih važi. Odluka (presuda) Suda drugog stepena je izvršna.

Nadležna opšta upravna vlast će na traženje Ministarstva trgovine i industrije, izvršiti zaplenu zaliha pšenice i brašna, i obustavu rada, dok Sud ne donose konačnu odluku po tužbi (prijavi)“.

Kod § 8 u trećem redu iza reči: „postepeno a“ dodaje se rečenica, koja glasi: „u što kraćem roku i to po redu prijava, a bonovi za pšenicu preuzetu po ovom Zakonu imaju da budu isplaćeni najdalje do 31 decembra 1932 godine“.

Ceo § 8 glasi: „Privilegovano A. D. za izvoz zemaljskih proizvoda Kraljevine Jugoslavije likvidiraće svoje

Sekretar,

Tripko Ninković, s. r.

obaveze za preuzetu pšenicu do dana stupanja na snagu ovog Zakona postepeno a u što kraćem roku, i to po redu prijava, a bonovi za pšenicu preuzetu po ovom Zakonu imaju da budu isplaćeni najdalje do 31 decembra 1932 godine“.

§ 9 menja se i glasi: „U onim slučajevima, gde su veleposednici, prodavši svoje posede, ugovorili sa kupcima zemalja kupoprodajnu cenu u vrednosti žita ili alternativno u vrednosti žita ili novca prema notiranju Novosadske ili koje druge domaće produktne berze, za utvrđenje kupovne cene u novcu, merodavna je cena svetskog pariteta žita u Liverpulu.

Ovlašćuje se G. Ministar trgovine i industrije da uredbom propiše način po kojem će domaće produktne berze zabeležiti dnevne cene produktne berze u Liverpulu, počev od 5 jula 1931 godine, te će se sva plaćanja navedena u prvoj alineji a nastala posle ovoga roka, vršiti po tim cenama.

Ovaj propis važi samo za one kupoprodajne ugovore velikih poseda, koji stiču i važnost po odobrenju Ministra poljoprivrede“.

Stari § 9 postaje § 10 i dodaje mu se nova alineja, koja glasi: „Postupci o prekršajima Zakona koji su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona još u toku, dovršiće se po dosadašnjim propisima i kod vlasti koje su do sada bile nadležne.“

Stari § 10 postaje § 11 i glasi: „Ovaj Zakon stupa u život kad ga Kralj potpiše a obaveznu snagu dobija danom obnarodovanja u Službenim Novinama“.

Odbor je odredio za svog izvestioca većine g. Tripka Ninkovića, narodnog poslanika.

Predsednik odbora,

Dr. Milenko Marković, s. r.

Članovi;

Simo Marijanac, s. r., Vasilije Trbić, s. r., Anton Krejči s. r., Uroš Nedeljković, s. r., Nikola V. Stajković, s. r. odvaja se, Dr. Lavoslav Hanžek, s. r., Husein Kadić, s. r., Dr. Stevan Kraft, s. r., Radosav Brušija, s. r., Stavra K. Trpković, s. r., Josip Benko, s. r., Dr. Fran Gospodnetić, s. r.

Potpredsednik Dr. Avdo Hasanbegović: Izvolite čuti izveštaj manjine.

Zamenik izvestioca manjine Nikola Stajković pročitava izveštaj manjine koji glasi:

Narodnoj skupštini,

BEOGRAD

Manjina u Odboru za proučavanje Predloga zakona o prometu pšenice u zemlji, ima čast da podnese ovo svoje odvojeno mišljenje:

1 Potrebno je hitno dovršiti likvidaciju poslova Žitnog zakona od 4-7-1931 i Mlinskog zakona od 4-9-1931 najkasnije do 30-6-1932. (Uzvici: Tako je.)

2 Odmah sa prvim aprilom ima da se uvede slobodna trgovina svih žitarica i brašna u zemlji.

3 Za sve krivice, prestupe i propuste organa (postavljenih po §-2 Zakona o uvozu i izvozu pšenice od 4-7-1931 god.) određuje se nadležnost Suda za zaštitu države i imaju se suditi po Zakonu o zaštiti države. (Pljeskanje.)

4 Sa 1-4-1932 stavlja se van snage dosadani Zakoni koji su protivni novom Zakonu.

Prema tome stavlja se i svoj odvojeni Predlog Zakona o prometu žitaricama, koji glasi:

§ 1

Trgovina sa svim žitaricama i sa brašnom na području Kraljevine Jugoslavije od 1 aprila 1932 godine potpuno je slobodna.

§ 2

Određuje se likvidacija svih poslova predviđenih u § 1 i § 2 Zakona o izvozu i uvozu pšenice, raži, pšeničnog brašna, od 4-VII-1931 godine kao i svih poslova predviđenih u Zakonu o prodaji pšenice u zemlji od 4-IX-1931 godine najkasnije do 30 juna 1932 godine.

Ovlašćuje se Ministar trgovine i industrije da može u saglasnosti sa Ministrom finansija i Ministrom poljoprivrede izdati Pravilnik o provedbi te likvidacije i odrediti likvidacioni odbor od tri lica za hitno dovr-

šenje likvidacije svih poslova, glede stvarno preuzete pšenice do 25-II-1932 godine.

Istim Pravilnikom se ima ustanoviti način kako će se zemljoradnicima (seljacima) preuzeti (od vlastitog proizvoda) preostala pšenica, u vremenu do 30 juna 1932 godine, uz cenu od 160— dinara, od čega će polovinu svote primiti u bonovima, naime, za uplatu poreza, a polovinu svote u gotovom.

§ 3

Za sve krivice, prestupke i propuste organa i ustanova (postojećih po § 2 Zakona od 4-VII-1931 godine o izvozu i uvozu pšenice) određuje se nadležnost Državnog suda za zaštitu države, po propisima Zakona o zaštiti države.

Izvestilac manjine biće g. Dr. Milan Metikoš,
15 marta 1932 godine
Beograd.

(Vidi Zakonski predlog na kraju sastanka).

Potpredsednik Dr. Avdo Hasanbegović: Predlažem Narodnoj skupštini da današnju sednicu zaključim, a za iduću sednicu stavimo isti dnevni red koji smo i

§ 4

Izuzev primene u § 2 ovoga Zakona stavljaju se van snage:

1 Odluka Ministarskog saveta od 27 juna 1931 godine o uvođenju pšeničnog režima;

2 Zakon o izvozu pšenice, raži i pšeničnog brašna od 4 jula 1931 godine;

3 Zakon o ovlašćenju Ministarstva trgovine i industrije od 27 juna 1931 godine;

4 Zakon o izmenama i dopunama o zadružnim Zakonima (od 4-6-1931);

5 Zakon o prodaji pšenice u zemlji od 4-IX-1931 godine, kao i sve uredbe, propisi i naređenja izdata na osnovu gornjih zakona.

§ 5

Ovaj Zakon stupa na snagu dne 1 aprila 1932 god.

a njegov zamenik g. Nikola Stajković.

Dr. Milan Metikoš, s. r.

Nikola V. Stajković, s. r.

danas imali. (Prima se.) Prema ovome zaključujem današnju sednicu i drugu zakazujem za sutra u 9 časova pre podne sa dnevnim redom koji smo danas imali.

Sednica je zaključena u 11,40 časova.

PRILOZI

Interpelacija Dr. Nikole Nikića i drugova, narodnih poslanika, na Ministra trgovine i industrije o obećanju države za otkup pšenice od naroda.

Gospodine Ministre,

Da li Vam je poznato, da je po naredenju Ministarstva trgovine i industrije 23 avgusta prošle godine izašlo službeno saopćenje svim sreskim načelnicima u zemlji, da upute narodu:

1 Da će država sve do iduće žetve t.j. do leta ove godine otkupljivati žito, samo ne odjednom celu količinu ovogodišnje žetve nego postepeno zato, što nema dovoljno magacina za smeštaj.

2 Da sreski načelnik strogo pripazi, da ne bi seljaci prodavali svo žito, i da seljacima naročito naglasi, da će docnije država podići cenu tako, da pri kraju godine 1931 a u početku ove godine može jedan mtc. dostići cenu od Din 250.—, a možda još i više.

3 Da naročito sreski načelnici seljacima ponove, da će država čim docnije bude kupovala sve veću cenu plaćati, pa da se za sada uzdržavaju od prodaje svoje pšenice do vremena, kad će to biti rentabilnije.

Da li vam je isto tako Gospodine Ministre poznato, da od danas država ovu svoju svećanu obvezu spram seljaka nije iskupila, i da od Nove godine nije cenu pšenice povisila?

Ako vam je sve to poznato, kako ovu obavezu države glede postepenog povišenja pšenice dovodite u sklad sa dosadašnjom protivnom praksom i Predlogom zakona o prometu pšenice, koji predviđa nižu cenu, nego što je bila dana, kad je gornje službeno saopćenje Ministarstva trgovine i industrije izišlo.

Što mislite, Gospodine Ministre poduzeti, da u interesu ugleda države ovo obećanje narodu javno date, iskupite?

15 marta 1932 godine
Beograd.

Dr. Nikola Nikić, s. r., Dr. Ivan Lončarević, s. r., Stjepan Valjavec, s. r., Lovro Knežević, s. r., Dr. Franja Gruber, s. r.

Interpelacija Dr. Đure Šurmina, narodnog poslanika na Ministra trgovine i industrije o postupku Dravske banske uprave sa pšenicom poslatom za ishranu pasivnih krajeva.

Gospodine Pretsedniče,

Na osnovu § 72 čast mi je dostaviti ovu

Interpelaciju

Zakonom od 5 septembra 1931 godine o prodaji pšenice propisano je da su mlinovi dužni kupovati pšenicu za meljavu od Privilegovanog A. D. za izvoz zemaljskih proizvoda u Kraljevini Jugoslaviji.

Tim su Zakonom određene i cene pšenici a i način nadziranja zemaljskih vlasti nad izvršavanjem Zakona. Međutim, mnoge su državne vlasti zaboravile tu svoju dužnost pa je u prodaji pšenice nastalo stanje, koje je dovelo do toga da danas ima u celoj zemlji optuženo preko 2.000 mlinova a nad stotinama njih već su izrečene i kazne. No kraj svega toga još se nije dogodilo da bi same vlasti prodavale pšenicu mlinovima i to po ceni koja ne odgovara Zakonu. U punoj anarhiji postupanja prodajom pšenice došlo se i do toga, da je

Banska uprava Dravske banovine u Ljubljani postala prodavaocem pšenice mlinovima i to one pšenice koju je Kraljevska vlada namenila ishrani stanovnika u t.zv. pasivnim krajevima.

Firma A. Volk u Ljubljani, Beslejeva cesta br. 24 prema berzanskom zaključku Ljubljanske berze br. 1700 od 4 marta kupila je od Banske uprave 800 mtc. pšenice po 190 dinara. U berzanskoj zaključnici stoji da „Odobranjem Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja br. 418 od 15 februara 1932 godine prodaju i da kupac nije obavezan platiti razliku Privilegovanom društvu u Beogradu“.

Do ove trgovine Banske uprave došlo je ovako: Ministarski je savet 16 januara 1932 godine odredio da se dodeluje pšenica za ishranu „krajeva gde postoji stvarna potreba isključujući trgovce i prodavaoce“. To dodeljivanje je prepušteno na izvršenje Ministarstvu socijalne politike i narodnog zdravlja. Ovo je Ministarstvo 19-II-1932 godine br. 520 za ishranu sirotinje odredilo da se na stanicu Domžale na adresu Kraljevske banske uprave u Ljubljani, pošlje za račun Ministarstva finansija iz prijavljenih zaliha Privilegovanog A. D. 20 vagona. Ovo je društvo iz svoga skladišta u Velikom Bečkereku izvršilo nalog Ministarstva i besplatno i bez podvoznih troškova poslalo 26-II-1932 300 mtc. 27-II-1932 1.200 mtc i 29-II-1932 500 mtc. Kad je pšenica stigla u Ljubljanu Banska je uprava po naređenju Ministra socijalne politike od 15-II-1932 br. 418 prodala ovih 20 vagona i to:

A. Volku 800 mtc. Domžale, mlinu Franc Juvan Sv. Gameljno, Opština Šmartno 600 met. i mlinu A. i M. Zorac, Domžale 600 mtc. — ma da je naređenje Ministarstva socijalne politike od 19-II-1932 br. 520 određeno da Privilegovano A. D. pošlje za pasivne krajeve Bansknoj upravi za ishranu ovu pšenicu besplatno i oslobođeno od podvoza.

Ovim je postupkom Banska uprava u Ljubljani pogazila zakonski propis; ovim je postupkom oštećena državna kasa jer su gore navedeni mlinovi dužni da u državnu kasu plate razliku u ceni po 7.000 dinara po vagonu, što čini dinara 140.000.—, napokon ovim je oštećena i željeznica koja bi za podvoz ove pšenice od Velikog Bečkereka do Domžale od spomenutih mlinova imala ubrati tarifnu taksu u sumi od 86.600 dinara. Napokon je i cena od 190 dinara po metru proizvodnja — ali meni razumljiva s obzirom na neplaćanje drugih taksa.

Razloživši ovakvo stanje stvari, čast mi je uputiti G. Ministra trgovine i industrije:

1 Da li mu je poznata ova trgovina i ako mu je poznata?

2 Što će učiniti da kod ove trgovine pribavi poštivanje zakonskih propisa?

17 marta 1932 godine
Beograd.

Dr. Đuro Šurmin, s. r.
narodni poslanik

Gospodine pretsedniče,

Na osnovu ovlašćenja datog mi Ukazom Njegovog Veličanstva Kralja od 8 marta ove godine, čast mi je u prilogu dostaviti vam Predlog Zakona o prometu pšenice u zemlji s molbom da ga izvolite smatrati hitnim i poslati specijalnom odboru, koji za isti predlog ima biti izabran.

Izvolite, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom primiti uverenje o mome osobitom poštovanju.

Ministar trgovine i industrije,
Dr. Albert Kramer, s. r.

MI
ALEKSANDAR I
PO MILOSTI BOŽJOJ I VOLJI NARODNOJ
KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog Našeg Ministra trgovine i industrije, a po saslušanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar trgovine i industrije da može, na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, podneti Narodnom pretstavništvu na rešavanje:

Predlog Zakona o prometu pšenice u zemlji,
Naš Ministar trgovine i industrije neka izvrši ovaj Ukaz.

I Br. 6512/0
8 marta 1932 godine
u Beogradu.

Ministar trgovine i industrije,
Dr. Albert Kramer, s. r.

ALEKSANDAR, s. r.

PREDLOG ZAKONA

O

PROMETU PŠENICE U ZEMLJI

§ 1

Promet sa žitaricama unutar granica Kraljevine Jugoslavije slobodan je. Izvoz i uvoz svih vrsta pšenice, raži i pšeničnog brašna ostaje isključivo pravo države. Država će vršiti to pravo preko Privilegovanog akcionarskog društva za izvoz zemaljskih proizvoda Kraljevine Jugoslavije.

Ovlašćuje se Ministar trgovine i industrije da može, u sporazumu sa Ministrom finansija i Ministrom poljoprivrede, uredbom propisati cene, po kojima će Privilegovano A. D. za izvoz zemaljskih proizvoda Kraljevine Jugoslavije kupovati pšenicu, u cilju izvoza za račun države.

§ 2

Kupljenu pšenicu Privilegovano A. D. za izvoz zemaljskih proizvoda Kraljevine Jugoslavije će isplaćivati pri preuzimanju sa najmanje 50% u gotovom novcu a za ostatak može izdati obveznice sa određenim platežnim rokom. Poreske vlasti primaće ove obveznice za plaćanje državnih poreza. Bliže odredbe o tome propisaće Ministar trgovine i industrije u sporazumu sa Ministrom finansija.

§ 3

Mlinovi, izuzev seljačke mlinove (vodenice), dužni su plaćati posebnu paušalnu taksu, koja će se odrediti prema kapacitetu mlinova, a do najvišeg iznosa 300.— dinara po toni. Ovu taksu biće dužni da plaćaju svi mlinovi, koji vrše meljavu žitarica. Obaveza plaćanja ne prestaje, ako bi prijavljen mlin obustavio meljavu a bavi se trgovinom žita. Ministar trgovine i industrije propisaće koji se mlinovi smatraju za seljačke mlinove (vodenice).

§ 4

Visinu takse pomenute u § 3 ovoga Zakona kao i način ubiranja iste propisaće Ministar trgovine i industrije u sporazumu sa Ministrom finansija i Ministrom poljoprivrede. Ovlašćuje se Ministar trgovine i industrije da propiše način regulisanja obaveza, koje proističu iz ugovornih odnosa stvorenih na osnovu odredaba Zakona o prometu žita u zemlji od 4 septembra 1931 godine.

§ 5

Mlinovi, koji vrše meljavu žitarica ili se bave trgovinom žitarica dužni su prijaviti kapacitet svojih postrojenja u roku od pet dana od stupanja na snagu ovoga Zakona. Bliže odredbe propisaće Ministar trgovine i industrije.

§ 6

Ovlašćuje se Ministar finansija da stavi Privilegovano A. D. za izvoz zemaljskih proizvoda Kraljevine Jugoslavije na raspoloženje potrebni obrtni kapital, radi obavljanja poslova predviđenih § 1 ovoga Zakona.

§ 7

Mlinovi, koji se ogreše o propise ovog Zakona, koji podnesu lažne prijave u pogledu kapaciteta ovoga uređaja, odnosno koji vrše trgovinu i meljavu žitarica bez prethodne prijave, kazniće se zaplenjenjem svih zaliha i novčanom kaznom od 10 do 100.000 dinara, obustavom rada i zatvorom odgovornih lica do 6 meseci.

Ove kazne izriče nadležni Prvostepeni redovni sud po hitnom postupku. Nadležna opšta upravna vlast će, na traženje Ministarstva trgovine i industrije, izvršiti zaplenu zaliha pšenice i brašna i obustavu rada, dok sud ne donese konačnu odluku po tužbi.

§ 8

Privilegovano A. D. za izvoz zemaljskih proizvoda Kraljevine Jugoslavije likvidiraće svoje obaveze za preuzetu pšenicu do dana stupanja na snagu ovog Zakona postepeno a najdalje do 31 decembra tekuće godine i to prvenstveno prema poljoprivrednim zadrugama.

§ 9

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje da važi Zakon od 4 septembra 1931 godine o prodaji pšenice u tuzemstvu, Zakon od 4 jula 1931 godine o naknadnim propisima za izvršenje Žitnog zakona, kao i pravilnici i naredbe, koji su doneti na osnovu pomenutih zakona.

§ 10

Ovaj Zakon stupa na snagu danom obnarodovanja u „Službenim novinama“.

